# JACK LONDON'DAN
# SEÇME HİKÂYELER

İngilizce Aslından Tercüme Eden
Mustafa Yıldırım

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1469
EDEBÎ ESERLER: 767

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 16267

ISBN: 978-605-155-873-8

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Göktürk Ömer Çakır

Tashih: Gözde Gökova Kurt

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Baskı ve Cilt: İmak Ofset Basım Yayın San. ve Tic. Ltd. Şti.
Sertifika Numarası: 45523 Tel: (0212) 444 62 18

İstanbul- 2020

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

**Jack London;** 1876 yılında San Francisco'da müzik öğretmeni bir anneyle astrolog bir babanın oğlu olarak doğmuştur. İlk gençliğinde ağır iş koşullarında çalıştı, denizcilik tecrübesi edindi ve 1896'da Berkeley Üniversitesine girdi; fakat buraya bir yıl devam edebildi. İlk yazarlık verimleri, popüler dergi yayıncılığının ve bu yoldan geniş kitleleri hedefleyen kısa öykücülüğün revaçta olduğu bir döneme denk düşer. Dünya edebiyatına pek çok tanınmış eser hediye eden London'un başlıca romanları, *Vahşetin Çağrısı* (1903), *Beyaz Diş* (1906), *Demir Ökçe* (1908), *Martin Eden*'dir (1909).

**Mustafa Yıldırım**; 1939 yılında Erzurum-Narman'da doğmuş, ilk, orta ve lise tahsilini Erzurum'da tamamlamış, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olmuştur. Üniversite eğitimi sırasında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Tercüme Bölümüne dışarıdan iki yıl devam etmiştir. Daha sonra İngiltere'de bir yıl ileri lisan kursuna gitmiş, keza Almanya'da bir yıl Almanca öğrenmiştir. Döndükten sonra çeşitli işlerde çalışmış, bu arada yirmi yıl süreyle kurucularından olduğu Ötüken Neşriyat A.Ş.'nin yönetim kurulu başkanlığını yapmıştır. Ötüken kitapları arasında neşredilmiş üç tercüme eseri bulunmaktadır.

# İÇİNDEKİLER

Önsöz / 9

•

Kuzey'in Ormanlarında / 13

•

İhtiyarlar Çetesi / 33

•

Beyaz Adamın Yöntemi / 51

•

Hayatın Kanunu / 65

•

Ateş Yakmak / 75

•

Bir Dilim Biftek / 93

•

Kahverengi Kurt / 113

•

Bir Günlük Konaklama / 131

# ÖN SÖZ

Asıl adı John Griffith Chaney olan Jack London 1876 da San Francisco'da (ABD), Flora Wellman ve ne iş yaptığı pek belli olmayan William Chaney'in evlilik dışı çocuğu olarak dünyaya gelmiş, 1916 yılında kırk yaşında iken aynı eyalete bağlı Glen Ellen'de ölmüştür. Daha o doğmadan babası annesini terk etmiştir. Bu yüzden gerçek babası yaşamında hiç yer almamıştır. Annesi daha sonra eski bir asker olan John London'la evlenmiştir.

Jack London 14 yaşında iken okulu terk etmiş, yoksulluktan kurtulmak için çalışmaya başlamış ve işçi sınıfı içinde büyümüştür. Yük vagonlarında seyahat ederek, kömür ocaklarında, balıkçı gemilerinde çalışarak hayatı tanımış, boş bulduğu zamanlarda ise romanlar ve seyahat kitapları okumaya çalışmıştır. Bu arada Darwin'in, Marx'ın, Nietzsche'nin kitaplarının halk için basitleştirilmiş baskılarını okuyarak kendini yetiştirmiştir. Birçok hikâyesinde bunların izleri görülmektedir.

1894 yılında dört yıllık kolej eğitimini bir yıla sıkıştırarak mezun olmuş ve Berkeley Üniversitesine girmiştir. Bir yıl sonra burayı da terk etmiş, zengin olmak için o zamanlar Alaska'da keşfedilen altın madeni aramalarına katılmak üzere Kolondike'ye gitmiştir. Bir yıl sonra bundan bir sonuç alamadan ve zengin olamadan tekrar evine dönmüş, yazı yazarak hayatını kazanmaya karar vermiştir. Alaska'da altın bulamamış olsa da bu macera ona yazarlık yılları boyunca kullanabileceği geniş bir deneyim kazandırmıştır.

Başlangıçta genel olarak Alaska'daki yaşamla ilgili konularda çeşitli kısa hikâyeler yazmış, gazetelerde yayımlamıştır. Konularının değişikliği ve kahramanlarının güçlü kişilikleri dolayısıyla bu hikâyeler çok tutmuştur. Gazetelerde tefrika edilen bu hikâyeleri 1900'de yirmi üç yaşında iken Kurdun Oğlu isimli bir kitapta toplamış ve kitap okuyuculardan büyük ilgi görmüştür.

Bundan sonraki on yedi yıllık yaşamına London, yüzden fazla kısa hikâye, ondan fazla roman ve birçok kurmaca olmayan kitap ve makale sığdırmıştır.

Amacı edebî şaheserler yaratmaktan çok para kazanmak olduğundan hep çalakalem yazmış ve birkaç eseri dışında bir edebî seviye tutturamadığı için -kendine günde en az 1000 kelime yazma sınırı koymuş olduğu söylenir- eleştirilmiştir.

İlk gençlik yıllarında okuduğunu söylediğimiz Darwin, Marx ve Nietzsche'den oldukça etkilendiği hem yaşamından hem de daha o yıllarda yazdığı kitap ve makalelerden anlaşılmaktadır.

Gençliğinde geçirdiği zorlu yaşam koşulları onu toplumun daha çok yoksul sınıfları ile ilişki içine sokmuştur. Bu deneyimler Karl Marx'ın etkisiyle birleşince sosyalizme ilgi duymuş ve yaşamı boyunca sosyalist olarak kalmıştır. Rus devriminden on yıl önce Sosyalist İşçi Partisine üye olmuş, parti toplantılarına katılmış, ateşli konuşmalar yapmış, iki kez de parti üyesi olarak belediye başkanlığı seçimlerinde adaylığını koymuştur. Ancak yaşamının son yılında partiden ayrılmıştır. Sosyalist dünya görüşünü genel olarak roman ve hikâyelerine yansıtmıştır. Açıkça sosyalizmi öven, kapitalizmi yeren birçok eseri vardır.

London, birçokları tarafından ırkçılıkla da suçlanmıştır. Muhtemelen Neitzsche'nin de etkisiyle Avrupalı Amerikalıların (özellikle Anglo-Saksonların) ırk üstünlüğü fikrini paylaşmış, birçok hikâyesinde bu inancı ufak dokunuşlar hâlinde ortaya koymuştur. Aslında bu görüş kendi ülkesinde yaygın bir ırk önyargısıdır. Daha sonraları dünyayı tanıdıkça bu görüşün bütün ırklarda görülen kendini beğenme fantezisinin bir ürünü olabileceğini, Batılıların her zaman kendilerini haklı görme eğiliminden kaynaklanmış olabileceğini ifade eder olmuştur. Hatta sonraları yazdığı bir mektupta ırkçılığın ve şovenizmin toplumların çocukluk hastalığı olduğunu, kültürel olarak geliştikçe toplumların bu hastalıktan kurtulacağını belirtmiştir. Bu yüzden olsa gerek, birçok hikâyesinde Avrupa kökenli olmayan Amerikalılardan yana tavır koymuştur. (Meksikalı, Chinago, Koolau vb.) Ayrıca 1904-1905 Rus-Japon savaşı dolayısıyla savaş muhabiri olarak Japonya ve Kore'de bulunduğu sırada, Japon halkının kabiliyet ve geleneklerini hayranlık derecesinde beğendiğini yazılarına yansıtmıştır.

Jack London'a yöneltilen suçlamalardan biri de intihaldir. Bir kısım hikâyelerinin konularını başkalarından aşırdığı, hatta bir kısım pasajları aynen kopyaladığı iddia edilmiştir. Doğruluk payı yüksek olsa da çok üretken ve çok tutulan bir yazar olması bu tür suçlamaları ister istemez getirmektedir. Birçok hikâye ve romanının konularını o zamanlar kendisinden on yaş daha genç olan ABD'nin ilk Nobel ödüllü yazarı (1930), kendisinin de sosyalist mahfillerden yakınlığı olan Sinclair Lewis'den satın aldığı da bilinmektedir. Ayrıca gazete ve dergilerde çıkan haber ve yorumlardan da alıntılar yaparak hikâyeler ürettiğini kendisi de inkâr etmemiştir.

Birinci Dünya Savaşı sonrası yeni edebî akımların gelişip değişmesiyle 1920'lerden itibaren London'un eserleri büyük çapta popülerliğini yitirmiş; ancak sosyalist fikirleri dolayısıyla, 1950'lerde öncelikle Rusya'da sonra da diğer ülkelerde yeniden rağbet görür olmuştur. Hakkındaki bütün bu eleştiri ve suçlamalara rağmen, savunduğu ve taraftar olduğu modası geçmiş fikirlerinden ötürü değilse de işlediği konular ve işleyiş biçimi dolayısıyla London hâlâ özellikle gençler tarafından beğeni ile okunmaktadır.

Roman, tiyatro eseri, şiir vs. gibi çeşitli alanlarda yazmış olsa da Jack London'un en başarılı olduğu alan kuşkusuz yaklaşık 5000-7000 kelimeye sığdırdığı küçük hikâye formudur. Anlatım gücü bu formda zirveye ulaşır.

***Vahşetin Çağrısı*** ve ***Beyaz Diş*** romanları edebî yönden en dikkat çeken eserleridir. İnsanın tabiat karşısındaki güçsüzlüğünü ve çaresizliğini konu edinen birçok hikâyesi gibi iki kez kaleme aldığı "Ateş Yakmak" adlı en ünlü hikâyesi de kısa hikâyeleri arasında böyledir. Her şeye rağmen edebiyat eleştirmenleri London'un eserlerinin çok satmasını, çok okunmasını takdir etmekle beraber edebî kalite yönünden bunları pek tutmamaktadırlar.

Sunduğumuz seçmelerdeki ilk dört hikâye, kuzeyin yerleşik eski kültürü ile oraya sonradan gelen Batılıların kültürü arasındaki çatışmayı gözler önüne sermektedir. Yazar bütün Batıcılığına rağmen, yerel kültürü ve bu kültürün insanlarını küçümsememekte, hatta bir yerde hakkında ölüm cezası istenen hikâyenin yerli kahramanı için "Böylece bronz heykeli dikilecek bir yurtseverin, gelecek nesiller için bronza kazınacak destansı hikâyesini anlatmaya başladı," diyerek ona saygı duyduğunu göstermektedir.

Sonraki iki hikâye London'un şöhret olmasında büyük yeri olan, dillerden düşmeyen, insanın büyük zorluklar karşısındaki ümitsiz mücadelesini konu alan iyi işlenmiş hikâye örnekleridir.

Son iki hikâye ise Batı kültürüne mensup insanları ele almakla birlikte kuzeyin soğuk havasını taşıyan, "Altuna Hücum" dönemini çağrıştıran maceraları konu edinmektedir.

Artık pek okunmayan politik eserleri bir yana bırakılırsa, onlarca kısa hikâyesi arasından yaptığımız bu seçimin Jack London'un günümüzde bile okunmasına vesile olan özelliklerine bir nebze olsun temas ettiğine inanıyoruz.

**M.Y.**

# KUZEY'İN ORMANLARINDA

SON bodur ağaçların ve seyrek çalıların ötelerine, dünyaya kapalı olduğu düşünülen kuzeydeki tundraların göbeğine doğru yapılan zor bir yolculuk sonrası, geniş ormanlar ve uçsuz bucaksız cazip alanlar bulunacaktı. İnsanlar dünyanın bu bölümünü daha yeni tanımaya başlıyordu. Kâşifler, ara sıra buraları görmüş olsalar da şimdiye kadar geri dönen, gördüklerini dünyaya anlatan olmamıştı.

Tundralar -evet, buraları tundra idi- Kuzey Kutup Bölgesi'nin berbat arazileri, kutbun bozkırları, aç kurtların ve Misk sığırlarının sevimsiz yurdu. Bu yüzden Avery Van Brunt, buraları ağaçsız, verimsiz, şurası burası yosunlar ve likenlerle kaplı, çok da çekici olmayan yerler olarak düşünürdü. En azından haritalardaki beyaz boşlukları geçip hayal bile edilemeyecek kadar zengin ladin ormanlarının ve henüz kayıtlara geçmemiş Eskimo kabilelerinin bulunduğu bu yerlere varıncaya dek. Onun amacı -ve şöhret hevesi- sadece haritalardaki beyaz boş alan işaretlerinin yerine sıradağları, bataklıkları, vadileri ve kıvrımlı nehir yataklarını belirten koyu renk işaretler koymaktan ibaretti. Bunlara bir de orman alanları ve yerli köyleri ekleme fırsatının çıkmış olması keyfini iyice artırmıştı.

Avery Van Brunt -veya tam adıyla, Jeoloji Araştırma Profesörü A. Van Brunt- araştırma seferinin ikinci başkanı ve Thelon Irmağı'nın kollarından biri üzerinde beş yüz mil kadar uzanan ve şu anda henüz adı bilinmeyen bir köye doğru ilerlemekte olan alt kolun birinci başkanı idi. Ardındaki sekiz kişi ağır adımlarla onu takip ediyordu. İkisi Kanadalı-Fransız *kızakçı rehber*, (voyageurs[1]) kalanı Manitoba yolundan aldığı iri yarı (Crees[2]) yerlilerdir. Sadece kendisi safkan Sakson'du ve damarlarında dolaşan kan, soyunun geleneklerini taşıyordu. Yerliler ve rehberler onunla birlikte yürüyorlardı. Bu ıssız Kuzey Kutup Bölgesi köyüne giren soyunun ilk kişisi olacaktı; büyük bir sevinç, bir gurur kaplamıştı içini, bacaklarındaki yorgunluğun geçtiğini ve görülür şekilde temposunun arttığını arkasından gelenler fark ediyorlardı.

Köy boşaltılmış, rengârenk bir kalabalık onları karşılamaya çıkmıştı; yay ve mızraklarını korkutucu bir şekilde kavramış adamlar

---

[1] Voyageur: Fransız kökenli Kanadalı kürk taşıyıcıları.

[2] Crees: Kanada'nın doğusunda yaşayan yerliler.

önde, kadınlar ve çocuklar, şaşkın ve ürkek görünümleri ile arkada kümelenmişlerdi. Van Brunt, sağ kolunu havaya kaldırdı ve her yerde geçerli olan barış işaretini, herkesin bildiği işareti yaptı, köylüler de aynı şekilde karşılık verdiler. Deri giyimli bir adam öne çıkıp "Merhaba!" diyerek elini uzatınca Brunt biraz hayal kırıklığına uğradı. Sakallı bir adamdı, şakakları ve alnı bronzlaşmış, bakır rengine dönmüştü; Van Brunt, kendi soyundan biri olduğunu hemen fark etmişti.

"Sen kimsin?" diye sordu uzanan eli sıkarken. "Andree mi?"

"Andree de kim?" diye sordu adam.

Van Brunt dikkatlice baktı: "Sen buralarda epey kalmışsın galiba."

"Beş yıl," diye cevap verdi adam, gözlerinde belli belirsiz bir övünme parıltısı ile. "Ama buyurun, biraz konuşalım."

Van Brunt'ın adamlarına baktığını görünce "Kampı burada kursunlar," dedi, "İhtiyar Tantlatch onlarla ilgilenir. Haydi!"

Büyük adımlarla köye yöneldi, Van Brunt adamın peşine düştü.

Zeminin uygun olduğu yerlerde, düzensiz biçimde geyik derisinden çadırlar kurulmuştu. Van Brunt deneyimli bakışlarıyla şöyle bir göz gezdirdi.

"Küçükleri saymazsak burada iki yüz kişi var!"

Adam başıyla onayladı. "Oldukça yakın. İşte burası benim yaşadığım yer. Kabalığı bir yana, bilirsiniz işte, bana özel, hepsi bu. Oturun. Adamlarınız bir şeyler pişirince yemeği sizinle birlikte yerim. Çayın tadı nasıldı, unutmuşum... Hiçbir tat, hiçbir koku olmaksızın geçen beş yıl... Tütününüz var mı? Ah, teşekkürler, piponuz? Güzel! Şimdi bir ateş bulup bakalım, bu ot eskisi kadar ayartıcı mı?"

Kibriti ormancılara mahsus özen ve dikkatle çaktı, çıkan aleve dünyada benzeri olmayan bir şeymiş gibi kutsayarak baktı ve ağız dolusu dumanı içine çekti. Bir süre dalgın dalgın içinde tuttu, sonra büzdüğü dudaklarının arasından yavaş yavaş dışarı üfledi. Arkasına yaslanırken yüz hatları ve gözlerindeki bulanık film tabakası yumuşamıştı. Derin derin, mutlulukla ve sınırsız bir tatmin duygusuyla iç çekti, sonra ansızın:

"Tanrım! Tadı çok güzelmiş!" dedi.

Van Brunt hak verircesine sempatiyle başını salladı. "Beş yıl diyorsunuz?"

"Evet, beş yıl." Adam tekrar iç geçirdi. "Ve siz de sanırım, doğal

olarak merakınızı çektiği için bu garip durum hakkında bir şeyler duymak istersiniz. Ama anlatacak pek bir şey yok. Pike ve ekipteki diğerleri gibi Misk sığırlarının peşi sıra Edmonton'dan geldim ancak benim talihsizliğim gurubumu ve ekibimi yitirmem oldu. Sonrası açlık, sıkıntı, bildiğiniz hikâyeler işte, sadece hayatta kalabilmek derdi, hepsi bu. Tantlatch'ın yanına, onun dizinin dibine gelinceye kadar süründüm."

Van Brunt boyuna, "Beş yıl," diye mırıldanıp duruyor, sanki bir kısım olayları zihninde evirip çeviriyordu.

"Şubatın sonunda beş yıl oldu. Great Slave Gölü'nden martın başında geçmiştim."

Van Brunt sözünü kesti: "Ve siz… Fairfax'sınız?"

Adam başı ile onayladı.

"Durun bakayım… Zannederim John'du, John Fairfax."

Yarısını içine çektiği duman kıvrımları havaya doğru çıkarken "Nasıl bildiniz?" diye merakla sordu.

"O zamanlar bütün gazeteler bununla doluydu. Prevanche..."

"Prevanche!" Fairfax aniden ayağa fırladı. "Prevanche, Smoke Dağları'nda kaybolduydu."

"Evet, ama oralardan çıkıp geldi işte."

Fairfax, tekrar yerine oturdu ve duman kıvrımlarına devam etti. "Bunu duyduğuma sevindim," diye düşüncesini belirtti. "Prevanche, kabadayı bir arkadaştı. Demek oralardan çıkıp geldi? Harika, buna sevindim!"

Beş yıl… Bu söz, sık sık Van Brunt'un aklına geliyor ve her nedense bununla birlikte Bayan Emily Southwaithe'nin siması canlanıp karşısına geçiyordu. Beş yıl… Başlarının hemen üstünde yabani bir kuş sürüsü öttü, dönüp kamp yerine yaklaşınca hızla kuzeye, için için yanan güneşe yöneldiler. Van Brunt onları izleyemedi. Saatini çıkardı. Gece yarısını bir saat geçmişti. Kuzey yönündeki bulutlar kan kırmızısı parlıyor, kızıl ışık hüzmeleri güneye yansıyor, donuk suratlı ağaçları yalancı bir ateşle yakıyordu. Hava soluksuz bir sükûnet içindeydi, yaprak kımıldamıyordu, kamptaki ufak sesler bile trampet sesi gibi duyuluyordu. Kızaklı rehberler ve yerliler duruma kendilerini uydurmuş, rüyada gibi mırıltı ile konuşuyorlardı, aşçı bile farkında olmadan tencere tava tıkırtılarını azaltmıştı. Bir yerlerde bir çocuk ağlıyordu ve ormanın derinliklerinden bir kadının ağıt yakan sesi gümüş bir iplik gibi yükseliyordu: O-o-o-ha-o-o-ha…

# İHTİYARLAR ÇETESİ

BARAKALARDA, hakkında ölüm cezası istenen bir adam yargılanıyordu. Yaşlı bir adamdı, Le Barge Gölü'nün yakınında, Yukon Nehri'ne dökülen Whitefish Irmağı yöresinin yerlilerindendi. Dawson kentinin tüm halkı gibi bin mil uzunluğundaki Yukon Nehri kıyısında yaşayan herkes bu olaya kilitlenmişti. Çok yaygın olan kara ve deniz soyguncularına karşı Anglosakson yasalarının uygulanmasına yeni başlanmıştı, uygulama çok kez gaddarlığa kadar varıyordu. Ancak yaşlı Imber'in davasında, bu yasaların bile oldukça yetersiz ve zayıf kalacağı belliydi. İşin matematik doğası icabı, olması gereken cezada eşitlik prensibi ona uygulanacak cezada geçerli değildi. Kaçınılmaz olarak cezalandırılacaktı, bunda kuşku olamazdı ancak en büyük cezayı alsa bile Imber'in verilecek tek bir canı vardı ama rivayetlere bakılırsa aldığı canlar düzinelerle idi.

Gerçekten eline bulaşmış o kadar çok kimsenin kanı vardı ki onun için istenen ölüm cezasının bile suçunun tam karşılığı olduğu söylenemezdi. Yol kenarında pipo tüttürenler veya soba başında tembellik edenler, onun, yaşamını elinden aldığı kimselerin sayısını tahmin etmeye çalışıyorlardı. Bunların, öldürülen bu zavallıların tamamı beyaz adamdı ve bazen tek tek, bazen ikişer ikişer, bazen de gruplar hâlinde öldürülmüşlerdi. Bu öldürmeler amaçsız ve sebepsiz görünüyordu. Bu yüzden komiserler döneminde, hatta daha sonraları dereler çözülünce bölgenin zenginliklerinden payını almak için Dominyon tarafından gönderilen bölge valisi döneminde bile atlı polis işin içinden çıkamamıştı.

Daha da gizemli olanı, Imber'in teslim olmak için Dawson kentine gelmesiydi. İlkbaharın sonlarıydı, Yukon Nehri çözülmekte olan buzların altında gürüldeyerek akıyordu. Bu yaşlı, yerli adam bin zahmetle tırmanarak nehir yatağındaki yoldan ana yola çıkmış, gözlerini kırpıştırarak bakıyordu. Onun gelişine tanık olanlar, çok zayıf olduğunu, sendeleyerek, yalpalayarak yürüyüp bir kereste yığını üzerine oturduğunu söylüyorlardı. Orada bütün gün oturmuş, önünden sel gibi akan beyaz adamların gelip geçişine dalmıştı. Birçokları ilgilenip ona dönünce onun şaşkın bakışları ile karşılaşmış ancak bu yaşlı yerlinin yüzündeki garip görünüme sadece birkaç kişi dikkat etmişti. Sonraları bu adamın olağan dışı görünümünü fark etmiş olduğunu söyleyenlerin sayısının ise ucu bucağı yoktu. Bun-

lar kendi sezgi güçlerinin keskinliği ile hep gurur duyar olmuşlardı.

Ama olayın kahramanı olma şansı Dickensen'a kalmıştı, Küçük Dickensen'a. Küçük Dickensen, bu ülkeye büyük ümitler ve cepleri nakit parayla dolu olarak gelmiş ancak parası bitince rüyaları da sona ermişti. Birleşik Devletler'e dönüş parasını denkleştirmek için Halbrook and Mason Komisyonculuk Firmasında ufak bir memurluğa razı olmuştu. Imber'in üzerinde oturduğu kereste yığını, Halbrook and Mason Firmasının ofisinin karşısındaki cadde üzerinde idi. Dickensen, öğle yemeğine çıkmadan önce pencereden baktığında Imber'i görmüştü, yemekten döndüğünde pencereden tekrar bakınca yerlinin hâlâ orada olduğunu gördü.

Dickensen ara sıra pencereye göz atıyordu. O da sonraları sezgi gücünden ötürü kendisiyle gurur duyar olmuştu. Romantik, ufak tefek biriydi; hareketsiz duran bu ihtiyar kâfirin sakin bakışlarla işgalci Saksonları inceleyen yerli ırkın bir bilge kişisi olduğunu düşündü. Saatler geçti fakat Imber duruşunu değiştirmedi, tek kası kıl kadar oynamadı. Dickensen, insanların sürekli gelip geçtiği ana caddede, bir kızak üzerinde dimdik oturan adamı hatırladı. Başlangıçta adamı öylece dinleniyor sanmışlardı, daha sonra ona dokununca soğuk ve kaskatı olduğunu fark ettiler. Adam bu kalabalık cadde ortasında donup ölmüştü. Biraz olsun çözüp tabuta yerleştirebilmek için adamı sürükleyerek ateşin yanına getirmişlerdi. Bunu hatırlayınca Dickensen'in tüyleri diken diken oldu.

Dickensen, biraz hava almak ve sigara içmek için dışarıya, cadde kenarına çıktı, az sonra Emily Travis yanında bitti. Emily Travis; ince, narin, Londra'da da Klondike'te de az görülür türden bir kadındı. Üzerine milyoner bir madencinin kızına yakışır türden kürk giymişti. Küçük Dickensen, sigarasını pencere pervazının bir kovuğuna tekrar bulabilecek biçimde sokuşturdu.

On dakika kadar karşılıklı lafladılar. Emily Travis, Dickensen'in omzu üzerinden arkaya bakınca şaşkınlıkla hafif bir çığlık attı. Dickensen ne olduğunu görmek için geri döndü, o da şaşırıp kaldı. Imber; o aç, sıska yerli, bir gölge gibi yolun berisine geçmiş, gözlerini kıza dikmiş öylece duruyordu.

Küçük Dickensen cesaretini toplayarak "Ne istiyorsun?" diye sordu.

Imber homurdanarak Emily Travis'in yanına geldi. Şöyle bir bak-

tı, sonra dikkatle, inceden inceye, her santimetre karesini iyice inceledi. En çok da ipeksi kahverengi saçları ve bir kelebek kanadı gibi yumuşacık yanakları ile ilgilendi. Bir atı veya inşa edilmekte olan bir tekneyi gözleriyle ölçüp biçen birisi gibi çevresinde dolanıp inceledi. Homurdanarak kızın kolunu, omzu ile dirseğinin orta yerinden tuttu. Öbür eliyle kızın kolunun alt kısmını kaldırarak katladı. Suratında tiksinti ve şaşkınlık ifadesi belirdi, söylenerek kolunu bıraktı. Sonra bir şeyler daha mırıldandı ve arkasına dönerek Dickensen'e bir şeyler söyledi.

Dickensen ne dediğini anlayamadı, Emily Travis gülümsedi. Imber somurtarak bir ona bir ötekine baktı, ikisi de başını salladı. Tam ayrılmak üzere idi ki Emily:

"Hey Jimmy, buraya gel!" diye bağırdı.

Jimmy, caddenin karşı yanından geldi. İri yarı, hantal, beyaz adam stilinde yerli giysileri giymiş, başına El Dorado biçimi geniş kenarlı şapka geçirmiş biriydi. Dura dura ve gırtlağını zorlayarak Imber'le konuştu, Jimmy bir Sitkan yerlisiydi ve bu bölgenin diyalektleri hakkında pek fazla bir bilgisi yoktu.

Emily Travis'e dönerek "Bu Whitefishli bir adam," dedi. "Sözlerini iyice anlamıyorum. Beyaz adamların şefi ile görüşmek istiyormuş."

"Vali ile," diye fikir yürüttü Dickensen.

Jimmy, Whitefishli adamla bir şeyler daha konuştu, suratı ekşidi ve biraz şaşırdı.

"Galiba Başkomiser Alexander'ı istiyor," diye açıkladı. "Beyaz halkın beyaz adamlarını, beyaz kadınlarını, beyaz çocuklarını öldürdüğünü söylüyor. Ölmek istiyormuş."

"Sanıyorum deli bu," dedi Dickensen.

"Ne dedin?" diye sordu Jimmy.

Dickensen parmağını başına götürdü, sağa sola çevirdi.

"Belki öyledir, belki değildir," dedi Jimmy, sonra beyaz adamların başkanıyla görüşmek isteyen Imber'e döndü.

Bir atlı polis -kentin içinde iken atlı değildi- guruba katıldı. Imber'in ne istediğini tekrar sormasını istedi. Geniş omuzlu, geniş göğüslü, bacakları yana doğru açık, sağlam yapılı, genç bir adamdı; uzun boylu Imber'e yarım baş yüksekten bakıyordu. Gözleri gri, bakışları soğuk ve deliciydi, taşıdığı kan ve gelenekleri ile kendine

# BEYAZ ADAMIN YÖNTEMİ

İÇERİ girince "Ocağınızda yemeğimi pişirip geceyi burada geçirmek istiyorum," diye geliş amacımı açıkladım. İhtiyar Ebbits, beni uykulu ve anlamsız bakışlarla karşılamış, Zilla ise suratını ekşiterek aşağılayıcı bir homurtu çıkarmıştı. Zilla karısıydı, Yukon'da oturanlar içinde ondan daha sivri dilli, daha acımasız bir kocakarı yoktu. Ben de köpeklerim böylesine yorgun olamasa ve köy böylesine boş olmasaydı buraya gelecek değildim. Köyde sadece bu kulübede yaşam belirtisi vardı, çaresiz buraya sığınmıştım.

İhtiyar Ebbits, ara sıra, başı sonu belirsiz sözlerini toparlıyor, gözlerinde seyrek olarak zekâ kırıntısı, zekâ parıltısı beliriyordu. Ben akşam yemeğimi hazırlarken o, bana bir kaç kez sağlığımla, köpeklerimin durumu ve sayısıyla, o gün ne kadar yol aldığımla ilgili dostça sorular sormuştu. Her defasında Zilla, daha fazla suratını ekşiterek daha aşağılayıcı bakışlarla bana baktı.

Onların yönünden bakınca neşeli olmalarını gerektirecek bir durum olmadığını teslim etmem gerekir. Günün sonunda, romatizma sancıları içinde, açlığın pençesinde, yorgun ve ümitsiz olarak ateşin başında bağdaş kurup oturmuşlar; tavada kızartmakta olduğum, onlara pek hayrı olmayan etin kokusunu içlerine çekiyorlardı. Ümitsizce ve yavaş hareketlerle ileri geri sallanıyorlar, her beş dakikada bir Ebbits hafiften bir inilti çıkarıyordu. Bunlar acının verdiği iniltiden çok, inilti bıkkınlığı gibi bir şeydi. Yaşam denilen şeyin ağırlığı ve acıları altında ezilmişti, şimdi de ölüm korkusu altında eziliyordu. Onunki yaşamın zevklerinin çekip gittiği, ölümün ise henüz ortalarda görünmediği yaşlılık döneminin ezeli trajedisi idi.

Kızartma tavasındaki geyik etinin cızırtısı etrafa yayılınca yemek kokusunu alan ihtiyar Ebbits'in burun deliklerinin seğirdiğini fark ettim. Bir süre öne arkaya sallanmayı bırakıp inlemeyi kesti. Gözleri parlamaya başladı.

Diğer yandan Zilla, daha hızlı sallanıyordu ve ilk kez tiz bir şekilde acısını seslendirdi. Davranışları bana aç köpeklerinki gibi geldi, öyle ki şimdi Zilla'nın aniden ardında bir kuyruk oluşturup köpek gibi yerleri dövmeye başlaması ortama pek uygun düşeceği için beni pek de şaşırtmazdı.

Kızarttığım etten birer tabak verince ağızlarını şapırdatarak, emerek, çürük dişleriyle çiğnemeye çalışarak, tükürükler saçarak, mırıl-

danarak oburca saldırdılar. Daha sonra birer kupa dolusu sıcak çay verdiğimde ise sesleri iyice azaldı. Yüzlerine bir rahatlama ve tatmin duygusu yerleşti. Zilla, memnuniyetini gösterir şekilde uzun süre somurtmayı bıraktı. Artık öne arkaya sallanmıyor, derin bir düşünceye dalmış görünüyorlardı. Sonra Ebbits'in gözleri doldu. Kendine acımanın verdiği üzüntüden olduğu belliydi. Bu kez pipo arama faslı başladı. Uzun bir süredir tütünlerinin olmadığını söylemişlerdi, yaşlı adamın uyuşturucu isteği dayanılmaz hâldeydi, piposunu ben yakmak zorunda kaldım.

"Neden köyde böylesine yalnızsınız?" diye sordum. "Herkes öldü mü? Büyük bir hastalık mı vardı? Sadece siz mi hayatta kaldınız?"

İhtiyar Ebbits, başıyla olumsuz bir işaret yaparak "Hayır, büyük bir hastalık olmadı. Köyün tamamı et bulmak için ava gitti. Biz çok yaşlıyız, bacaklarımızda güç kalmadı, sırtlarımız da yolculuk için, kamp için gerekli malzemeyi taşıyacak hâlde değil. Bu sebeple biz burada kaldık, gençlerin avdan et getirmesini dört gözle bekliyoruz." dedi.

Zilla, sertçe, "Gençler et getirecek de ne olacak?" diye söylendi.

"Belki de fazla et getirirler," diye ümidini belirtti, Ebbits.

Zilla, öncekinden daha da sert bir biçimde: "Öyle olsa bile, fazla et getirseler bile, bunun bizim için ne faydası var? Dişsiz ağzımızla kemirmek için önümüze birkaç kemik atarlar. Kuyruğu, böbreği, dili… Bunlar başka ağızlara gidecek, ihtiyar, seninle benim ağzıma değil."

Ebbits, baş işareti ile hak verdi, sustu, gözlerinden yaşlar boşandı.

"Bizim ava gidecek kimsemiz yok," diye öfkeyle bana dönerek bağırdı, Zilla.

Tavırlarında bir suçlama vardı, ne olduğu belli olmayan bu suçun bana ait olmadığını göstermek için omuz silktim.

"Bak, beyaz adam, senin soyundan birileri yüzünden, hep beyaz adam yüzünden kocam ve ben bu yaşlı günlerimizde etsiz kaldık, soğukta ve tütünsüz kaldık."

Ebbits ciddiyetle söze girdi, "Hayır," dedi, bir yargıç tavrı ile: "Bize yanlış yapıldı, bu bir gerçek ama beyaz adam bunu isteyerek yapmadı."

"Peki, Moklan nerede?" diye sordu kadın. "Senin güçlü kuvvetli

oğlun, Moklan nerede, yiyesin diye sana hevesle balık getiren oğlun?"

İhtiyar başını iki yana salladı."Sağlam yapılı oğlun, Bidarshik nerede? En iyi avcılardan biriydi ve her zaman sana Ren geyiklerinin, Kanada geyiklerinin güzel, yağlı etlerini getirirdi. Yağlı etleri, kuru dilleri gördüğüm yok. Senin miden günlerdir bomboş, yiyecek et versinler diye yalan söylemek bir insan için çok acı bir şey."

"Yo," diyerek Ebbits nazikçe sözünü kesti: "Beyaz adamınki yalan değil. Beyaz adam doğruyu söyler. Beyaz adam her zaman doğruyu söyler." Biraz durakladı, söyleyeceği sözün etkisini artıracak kelimeleri seçmeye çalıştı: "Ama beyaz adam, doğruyu farklı biçimlerde söyler. Bugün doğruyu bir türlü söyler, yarın başka türlü; onu da, onun yöntemini de anlamak kolay değildir."

"Doğruyu bugün bir türlü söylemek, yarın başka türlü söylemek yalan söylemektir," diye Zilla özetledi.

Ebbits inatla devam etti: "Beyaz adamı anlamak mümkün değildir."

Yediği et, içtiği çay ve çektiği tütün onu yeniden hayata döndürmüş görünüyordu; yaşlı, uykulu gözlerinin ardındaki düşünceye daha sıkı sarıldı. Zorlanarak ayağa kalktı. Sesindeki yakınma ve sızlanma belirtisi kaybolmuş, güçlü ve olumlu bir hâl almıştı. Ciddiyetle bana döndü ve kendi akranıyla konuşur gibi:"Beyaz adamın gözleri kör değil," diye söze başladı. "Beyaz adam her şeyi görür, büyük düşünür ve çok akıllıdır. Fakat bir günün beyaz adamı, ertesi günün beyaz adamı değildir, onu anlamak da olası değildir. Her şeyi, her zaman aynı şekilde yapmaz. Yarın ne yapacağını kimse kestiremez. Biz yerliler yaptığımız şeyi hep aynı şekilde yaparız. Kanada geyikleri, kış gelince her zaman yüksek dağlardan aşağı inerler. Somon balıkları, daima bahar olup nehirlerdeki buzlar eriyince gelirler. Her şey, her şeyi hep aynı şekilde yapar, yerliler bunu bilir ve anlarlar. Ama beyaz adam, her şeyi aynı şekilde yapmaz, yerliler de bunu bilmez ve anlamazlar.

Tütün çok iyi bir şeydir. Aç insanlar için gıdadır. Güçlü olanı daha da güçlü yapar, öfkeli adamın öfkesini dindirir. Tütün pahalı bir şeydir de. Çok pahalıdır. Yerliler bir yaprak tütün için büyücek bir somon balığı verirler, aldıkları tütünü uzun süre çiğnerler. Güzel olan tütünün öz suyudur. Boğazdan aşağı inince insanın içine hoşluk ve-

# HAYATIN KANUNU

İHTİYAR Koskoosh, kulak kesilmiş dinliyordu. Uzun süredir gözleri pek az görüyor olsa da işitmesi hâlâ yerindeydi, en küçük bir ses bile kırışık alnının arkasına yerleşmiş bulunan parlak zekâsına ulaşıyordu ama artık dünya işleriyle pek ilgilendiği yoktu. İşte! Bu, Sit-Cum-To-Ha'nın sesiydi. Koşumları bağlarken tiz sesiyle köpekleri azarlıyordu. Sit-Cum-To-Ha, kızının kızıydı ama şurada, karlar üstünde oturan kimsesiz ve ümitsiz büyükbabasına zaman ayıramayacak kadar da meşguldü. Kamp toparlanmak zorundaydı, uzun bir yolculuk onları bekliyordu. Kısa gün, oyalanmaya gelmezdi. Torununu yaşam, yaşamın gerekleri çağırıyordu, ölüm değil. Kendisi ise şu anda ölümün eşiğindeydi.

Bu düşünce, ihtiyarı bir an için telaşlandırır gibi oldu ve titreyen felçli elini uzatarak yanındaki küçük odun yığınını yokladı. Odunların yerinde olduğundan emin olunca elini tekrar kirli kürkünün içindeki yerine soktu, yeniden çevreyi dinlemeye koyuldu. Yarı donmuş derinin inatçı çatırtıları, kabile şefinin geyik derisi çadırının sökülmekte olduğunu anlatıyordu, kolay taşınır olması için eğip bükerek yerleştiriyorlardı. Şef, onun oğluydu; sağlam yapılıydı, güçlüydü, kabilenin başıydı ve iyi bir avcıydı. Kadınlar kamp hurçları ile uğraşırken sesi yükseliyor, ağır davrandıklarını söyleyerek onları azarlıyordu. İhtiyar Koskoosh tekrar kulak kabarttı, oğlunun sesini son kez duyuyor olabilirdi. Sonra Geelhov'un çadırı! Sonra Tusken'inki! Yedi, sekiz, dokuz… Sadece Şamanın çadırı kalmıştı. İşte! Şimdi ona başladılar. Kızağa yüklerken Şamanın homurtularını duyuyordu. Bir çocuk sızlandı, bir kadın gırtlaktan gelen yumuşak bir ninni ile onu yatıştırdı. Bu, küçük Koo-Tee, diye düşündü ihtiyar. Huysuz bir çocuktur, yetesi sağlıklı da değildir, belki de yakında ölür, donmuş tundralar içinde ateş yakıp bir çukur açar ve içene bırakırlardı, kurtlar karıştırmasın diye de üzerine taş yığarlardı. Evet, ne fark eder? Karnı aç olanın da tok olanın da önünde en fazla birkaç yıl vardı. Her zaman aç olan, hepsinden daha aç olan Ölüm ise yolun sonunda bekliyordu.

Bu ses de neyin nesi? Demek adamlar deri sicimleri çekiyor, kızakları bağlıyorlar. Dinledi, artık daha fazla duymayacaktı bu sesleri de. Kamçılar köpeklerin arasında şakladı. Köpeklerin sızlanmalarını dinledi. Çalışmaktan ve yolculuktan ne de çok nefret ederdi köpekler! Hareket ettiler! Kızaklar fazla ses etmeden peş peşe yola çıktı.

Gitmişlerdi artık. Hayatından çıkmışlardı, bu son acılı saatinde tek başına kalmıştı. Hayır, hayır! Bir Eskimo çarığı altında ezilen karın gıcırtısını duydu; bir adam yanında durmuş, elini şefkatle başının üzerine koymuştu. Oğluydu bu, bunu yapacak kadar iyi kalpli bir insandı. Oğulları, yoldan geri kalmak istemeyen başka ihtiyarları hatırladı. Ama onun oğlu bunu yapmıştı. Genç adamın sesi onu geri döndürünceye kadar aklı uzak geçmişe dalıp gitti.

"İşler yolunda mı?" diye sordu.

"Yolunda, yolunda," diye cevapladı yaşlı adam.

"Yanında odun var," diye konuşmasını sürdürdü genç adam, "Ateş de harıl harıl yanıyor. Sabah hava bulanıktı, soğuk kırılır birazdan. Kar da yağmak üzere, hatta yağıyor bile."

"Sahi, yağıyor bile."

"Kabile halkı telaş içinde. Balyalar ağır, yiyecek yokluğundan karınları sırtlarına yapışmış. Yolculuk uzun. Ve hızlı yol almak gerekiyor. Şimdi ben de gidiyorum. Tamam mı?"

"Tamam, tamam. Zaten ben tüy gibi, dalına tutunmuş geçen yıldan kalma bir yaprak gibiyim. Rüzgârın ilk üflemesi ile düşerim. Sesim ihtiyar kadınlarınki gibi oldu. Gözlerim ayaklarımın bastığı yeri bile görmez oldu, ayaklarım ağırlaştı ve ben yorgunum. Her şey yolunda."

Karın son gıcırtıları da uzakta yitip bitene kadar kaderine razı olarak başını öne eğdi, oğlu artık sesini duyuramayacağı kadar uzaktaydı. Sonra eli telaşsız biçimde odunlara uzandı. Onunla, karşısında onu bekleyen sonsuz yaşam arasında şimdi sadece bunlar vardı. Sonunda kendi yaşamının süresi şu bir avuç çalı çırpıyla ölçülebilirdi. Onlar teker teker ateşi sürdürecek ve böylece ölüm adım adım üzerine çökecekti. Son parça da ateşe teslim olunca donma artmaya başlayacaktı. İlk önce ayaklar teslim olacaktı, sonra eller, böylece donma yavaş yavaş bedenin en uzak noktalarına kadar yürüyecekti. Başı öne, dizlerinin üstüne düşecek ve rahata erecekti. Bu kadar basitti. Ölüm herkes içindi.

Bundan şikâyetçi değildi ihtiyar. Yaşam işte böyleydi ve doğrusu da buydu. Bu dünyaya doğmuş, bu dünyada yaşamıştı, bu bakımdan yasa onun için yeni değildi. Bedenin yasasıydı bu. Doğa, bedene karşı şefkatli davranmazdı. Kişi diye adlandırılan somut şeyle ilgilenmezdi doğa. Onun ilgisi türler ve soylar üzerineydi. Koskoosh'un il-

kel zekâsının alacağı en derin soyutlama buydu, buna sıkıca sarılırdı. Bunun bütün yaşam içinde gerçekleştiğini görüyordu. Bitki öz suyunun yürüyüp söğüt dalında yeşillik olarak fışkırması, sonra sararan yaprağın düşmesi… Sadece bu bile bütün olup biteni anlatılıyordu. Doğa, görevi bireye yüklemiyordu. Görevini yerine getirmeyen birey ölüyordu. Yerine getiren için de sonuç değişmiyordu, o da ölüyordu. Doğa buna aldırmıyordu çünkü onun yüklediği görevi yerine getiren ve daima da getirecek olan pek çok birey vardı, bu meselede asıl olan görevin yerine getirilmesiydi, onu yerine getirenlerin önemi yoktu. Koskoosh'un kabilesi çok köklü bir kabileydi. Kendisi henüz gençken kabiledeki yaşlı kimseler de kendilerinden önceki yaşlı kimseleri hatırlıyordu. Bu sebeple, ilk yerleşim yeri bile hatırlanmayan kabilenin bilinmeyen bir geçmişten beri yaşadığı doğruydu, bütün üyeler doğanın bu yasasına boyun eğmişti ama kabile hâlâ ayakta duruyordu. Bireyler hesaba katılmazdı, sadece yaşamın parçalarıydı onlar. Yaz semalarının bulutları gibi geçip gitmişlerdi. Kendisi de yaşamdaki bir parçadan ibaretti, geçip gidecekti. Doğa buna aldırmazdı. Yaşam, bireyin önüne bir amaç ve bir yasa koyuyordu. Yaşamın koyduğu amaç soyun devam etmesi, yasası ise ölmekti. Genç bir kız seyretmesi hoş bir yaratıktır; göğüsleri dik ve diridir, gözleri ışıl ışıl, adımları yay gibidir. Ancak görevi ondan önce gelir. Gözlerindeki ışık gittikçe parlar, yürüyüşü daha da canlanır; şimdi artık genç erkeklerin gözdesi olmuştur, biraz utangaçtır, erkeklerin yüreğini hoplatır. Çekiciliği, bir avcı bu çekime kapılıp yemeğini pişirmesi, kendine hizmet etmesi ve çocuklarına anne olması için onu çadırına alıncaya dek arttıkça artar. Çocuklar gelmeye başlayınca bu görünüş yok olup gider. Ayakları yere sürtmeye, bacakları birbirine dolaşmaya başlar, gözleri donuklaşır ve sulanır. Ateşin başında oturan yaşlı anneyi ve onun pörsümüş yanaklarını artık sadece çocukları sevimli bulur. Amaç gerçekleşmiştir. Çok geçmeden ilk kıtlıkta, ilk uzun göçte, kendisinin şimdi terk edildiği gibi terk edilir, kar altında, küçük bir odun yığını ile birlikte. Yasa böyledir.

Ateşe bir odun parçası yerleştirdi ve daldığı düşüncelere kaldığı yerden devam etti. Bu her yerde böyleydi, her şeyde böyleydi. İlk soğuklarda sivrisinekler yok oluyordu. Küçük, ağaç sincapları sürünerek ölüme gidiyordu. Üzerine yıllar binince tavşan hantallaşıyor, yavaşlıyor, artık düşmanlarından kaçıp kurtulamaz hâle geliyordu.

# ATEŞ YAKMAK

YUKON Nehri üzerindeki ana yoldan sapıp yamaca tırmanmaya başladığında gün soğuk bir griye dönmüştü, çok soğuk bir griye. Burada kalın ladin ağaçlarının arasından doğuya doğru giden, az kullanılmış, belli belirsiz bir iz vardı. Dik bir yokuştu. Tepeye varınca saate bakma bahanesi ile bir nefes molası verdi. Saat dokuzdu. Gökyüzünde bulut yoktu ama değil güneş, güneşin izi bile yoktu. Bulutsuz bir gündü ancak güneş olmadığı için her şeyin üstüne koyu, ince bir tabaka hâlinde iç karartan bir örtü çekilmiş gibiydi. Bu durum adamı pek kaygılandırmıyordu. Güneşin yokluğuna alışıktı. Güneşi son gördüğünden beri günler geçmişti. O neşe saçan kürenin ufukta şöyle bir görünüp hemen gözden kaybolmasından önce daha çok günler geçmesi gerektiğini biliyordu.

Arkasına dönüp geldiği yola bir göz attı. Yukon Nehri bir mil genişlikte ve bir metre buzun altında yatıyordu. Buzun üzerinde de bir o kadar kar vardı. Bembeyazdı, buzlanma sırasında ondüle görünümlü hafif yükseltiler oluşmuştu. Kuzey ve güneyde, gözün görebildiği yerlere kadar kesintisiz bir beyazlık hâkimdi. Sadece incecik, koyu renk bir çizgi, kıvrılıp bükülerek güneydeki ladin kaplı adanın çevresini dolaşıyor, kıvrılıp bükülmeye devam ederek kuzeydeki başka bir ladin kaplı adaya varıyor, oradan dönüp dolaşarak başka bir ladin kaplı adanın arkasında gözden kayboluyordu. Bu koyu, ince çizgi, beş yüz mil güneydeki Dyea'daki Chilcoot Geçidi'nden başlayıp yetmiş mil kuzeydeki Dawson kentine giden yoldu, ana yoldu. Daha kuzeye, bin mil ötedeki Nulato'ya, tuzlu sulara, oradan da bin bin beş yüz mil sonra Bering Denizi'ne ulaşıyordu.

Fakat bütün bunlar -çevredeki bu gizem, uzayıp giden ince yol, gökyüzünde güneşin yokluğu, bu olağanüstü soğuktaki gariplik ve acayiplik- adamda hiçbir etki bırakmıyordu. Bütün bunlara uzun süredir alışık olduğundan değildi bu. Bu yerlere yeni gelenlerdendi, bir *chechaquo* idi ve bu yaşadığı ilk kıştı. Onun sıkıntısı, hayal gücünden yoksun olmasıydı. Yaşamla ilgili somut işlerde dikkatli ve becerikliydi. Ancak sadece bu işlerde öyleydi, işin nereye varacağı konusunda değil. Sıfırın altında altmış derece, donma noktasının seksen derece altı demekti. Bu gerçek, onda havanın soğuk ve rahatsız edici olduğu izlenimini bırakıyordu, hepsi bu. Buradan hareketle, sıcaklığa bağımlı bir yaratık olarak kendi zaafını, genel olarak insanoğlunun bu

konudaki zaafını, sadece sıcak ve soğuğun dar limitleri içinde insanın yaşayabileceğini düşünmüyor, ölümsüzlük ve insanın evrendeki yeri konularındaki varsayımları aklına getirmiyordu. Sıfırın altında elli derece, donmanın başlaması demekti, eldiven, kulak örtüsü, sıcak, deri Eskimo çarığı ve kalın çorap gibi şeylerle karşı önlem alma zamanı demekti. Onun için ise sıfırın altında elli derece, sadece sıfırın altında elli derece demekti. Buna başka anlamlar yüklemek onun kafasının alacağı şey değildi.

Hareket etmeden önce kuşkuyla tükürdü. Çıkan sert ve tok çatırtı adamı ürküttü. Yeniden denedi, tükürük kara düşmeden, daha havadayken çatırdadı. Sıfırın altında elli derece olunca, tükürük kar üzerine düşünce donar ve çatırdardı, bunu biliyordu, bu tükürük daha havadayken donmuştu. Kesinlikle eksi elli dereceden daha soğuktu, ne kadar soğuk olduğunu bilmiyordu. Ama kaç derece olduğunun önemi yoktu. Henderson Çayı'nın sol kolundaki eski maden arazisine varmak üzere yola çıkmıştı, arkadaşları oraya varmış olmalıydı. İndian Çayı bölgesindeki ayrımı geçerek gelmişlerdi. Kendisi, baharda Yukon Nehri'ndeki adalardan kereste sağlama olanaklarını görmek için yan yolları dolaşarak gitmekteydi. Saat altıda kampta olacaktı, doğru, karanlık çöktükten biraz sonra ama çocuklar orada olacaktı, ateş yanıyor olacaktı, sıcak akşam yemeği hazır olacaktı. Öğle yemeği için ceketinin altındaki bohça çıkıntısını eliyle yokladı. Bohça gömleğinin de altındaydı, bir mendile sarılmış ve çıplak derisinin üstüne yerleştirilmişti. Çöreklerini donmaktan korumanın tek yolu buydu. Çörekleri düşününce iştahla gülümsedi, ortadan yarılarak pastırma yağıyla yağlanmış ve içlerine bol miktarda kızarmış pastırma dilimi konmuştu.

Büyük ladin ağaçlarının arasına daldı. Yol, varla yok arası idi. Son kızak geçtiğinden bu yana, üzerine bir ayak boyu kar yağmıştı, kızağı olmamasından memnundu, rahat bir yolculuk yapıyordu. Aslında mendile sarılı öğle yemeğinden başka bir yükü yoktu. Ancak soğuk onu şaşırtmıştı. Uyuşan burnunu ve şakak kemiklerini eldivenli eliyle kaşıyınca havanın gerçekten çok soğuk olduğu sonucuna vardı. Gür sakallı biriydi ama yüzündeki kıllar, şakak kemiğindeki çıkıntıları ve dondurucu havalara karşı çok güvendiği burnunun ucunu koruyamıyordu.

Adamın peşi sıra bir köpek koşuyordu, gri postlu kocaman bir

kurt köpeği, kardeşleri olan vahşi kurtlardan onu ayırt etmeye yarayacak görünür veya hissedilir hiçbir belirtisi olmayan gerçek bir kurt köpeği. Hayvan, bu olağanüstü soğuk karşısında tedirgindi. Yolculuğun sırası olmadığını biliyordu. İçgüdülerinin ona anlattığı hikâye, insanların ölçüp biçerek vardığı yargılardan daha doğruydu. Aslında, hava sıcaklığı eksi elli derecenin altında değil; eksi altmış, eksi yetmiş derecenin altındaydı. Eksi yetmiş beş derece idi. Donma noktası, artı otuz iki derece olduğuna göre bunun yüz yedi derece altındaydı. Köpek termometreler hakkında fazla şey bilmiyordu. Belki de beyninde, insan beyninde olan bu aşırı soğuk bilinci de yoktu. Ama canavarın içgüdüleri vardı. Adamın peşinden ayrılmamasına neden olan belirsiz ama korkutucu bir kaygı içini kaplamıştı. Adamın her farklı hareketi, onda, bir kampa gidiyor veya ateş yakmak için bir yerlerde bir sığınak arıyor beklentisi doğuruyordu. Köpek ateşi öğrenmişti, ateş yakılsın istiyordu, eğer bu olmayacaksa kar altında sarınıp yatacak bir yuvanın sıcaklığını arıyordu.

Nefesinin donmuş nemi, tüylerinin üzerine ince bir toz tabakası hâlinde oturmuş; özellikle ağzının çevresi, çenesinin altı ve göz kapakları kristalize olan nefes buzları ile beyazlaşmıştı. Adamın kızıl sakalını ve bıyığını daha da kalın bir buz tabakası kaplamıştı, verdiği her sıcak nefesin buharı ile bu tabaka daha da kalınlaşıyordu. Adam tütün çiğniyordu, dudakları öylesine donmuştu ki ağzından çıkardığı tütün öz suyunu çenesinden uzaklaştıramıyordu. Sonuç olarak kristalleşen sakalının rengi ve kehribar yapısı, çenesinde genişleyip duruyordu. Eğer yere düşecek olsa bu buz parçası, cam gibi kırılıp, küçücük parçalara ayrılıp dağılırdı. Adamın buna aldırdığı yoktu. Bu, ülkede bütün tütün çiğneyenlerin çektiği bir cezaydı, daha önce iki kez bu tür soğukta kalmıştı. Onların şimdiki kadar soğuk olmadığının farkındaydı. Altmışıncı Mil'in cıvalı termometresinde eksi elli elli beş derecenin kaydının olduğunu biliyordu.

Ormanlarla kaplı düz bir arazide birkaç mil ilerledi, genişçe bir tepeyi aştı, küçük bir derenin donmuş yatağına gelince durdu. Bu Henderson Çayı idi, çayın çatal yerine on mil kadar uzakta olduğunu biliyordu. Saatine baktı. Saat ondu. Saatte dört mil yol alıyordu, çayın çatal yerine saat on iki buçukta varacağını hesap etti. Bunu kutlamak için öğle yemeğini burada yemeye karar verdi.

Köpek de hemen ayaklarının dibinde durdu. Adam dere yata-

# BİR DİLİM BİFTEK

TOM King, son lokma ekmeğiyle tabakta kalan soslu hamur parçalarını silip süpürdü, ağzına attığı bu son lokmayı yavaş ve dalgın bir şekilde çiğnedi. Masadan kalkarken açlığını bastıramamış olduğunun farkındaydı. Her şeyi tek başına yemişti. İki çocuğu yemedikleri akşam yemeğini belki unuturlar diye erkenden yan odaya, yatmaya gönderilmişti. Karısı hiçbir şeye dokunmamış, endişeli bakışlarla onu izlemişti. Yüzünde eski güzelliğinin izleri kalmış olsa da işçi sınıfına mensup yıpranmış, ince bir kadındı. Et suyuna koyacağı unu, holün karşısındaki komşudan ödünç almıştı. Son kuruşu da ekmeğe gitmişti.

Tom, pencerenin yanındaki köhne iskemleye oturdu, mekanik olarak piposunu ağzına aldı, elini paltosunun yan cebine soktu. Tütün bulamayınca yaptığı işin farkına vardı, unutkanlığına sinirlenerek pipoyu bir yana bıraktı. Hareketleri hantallık derecesinde ağırdı, ağır kas yapısı sırtına yüklenmiş yük gibiydi. Sağlam yapılı, duyarsız görünümlü biriydi, fazla çekici bir hâli yoktu. Kaba giysileri eskimiş ve hımbıl bir görünüm almıştı. Ayakkabılarının üst kısmı yeni bir pençeyi taşıyamayacak kadar yıpranmıştı. Kol ağızları eprimiş iki paralık pamuklu gömleğinin üzerine çıkmayan lekeler oturmuştu.Tom King'in ne olduğunu kesinkes ortaya koyan şey onun yüzüydü. Ringlere yıllarını vermiş ödül dövüşçülerine özgü, canavarca boğuşmaların artırıp belirginleştirdiği bütün izleri taşıyan bir yüz. Somurtkan bir ifadesi vardı, sinek kaydı tıraşlı olduğu için bunun dikkatten kaçması olanaksızdı. Biçimini iyice yitirmiş dudakları, bıçak yarası gibi duran ağzının acımasız yapısını daha da artırıyordu. Çeneler saldırgan, kaba ve haşindi. Göz kapakları kalın, kaşları kalın ve içbükey, sakin bakışları tamamen ifadesiz gibiydi. Tam bir hayvan gibiydi, ama bakışları daha da hayvansı idi. Aslan gibi yırtıcı hayvanların uykulu gözleri gibi. Geriye doğru iyice eğimli alnı ve kısa kesilmiş saçları, başındaki iğrenç görünümlü yumruları ortaya çıkarıyordu. İki kez kırılmış bir burun, sayısız yumruk darbesi ile kalıplaşmış, devamlı şişkin ve iki kat büyümüş karnabahar biçimindeki kulaklar güzelliğini tamamlıyordu. Beri yandan derisinde filizlenen yeni tıraş edilmiş sakalları yüzünü mavi-siyah bir renge boyamıştı.

Yalnızken veya karanlıkta aniden karşınıza çıksa korkutucu olacak bir yüzü vardı. Ancak Tom King suça eğilimli biri değildi, hiçbir

suça bulaşmamıştı. Yaşamının akışı içinde olağan olan ring dövüşleri dışında kimseyi incitmemişti. Ağız dalaşına giren biri olarak da bilinmezdi. O bir profesyoneldi, tüm vahşeti sadece mesleğinin sınırları içinde kalırdı. Ringlerin dışında sakin tabiatlı, rahat ve paralı olduğu gençlik günlerinde eli açık biriydi. Kin tutmazdı, düşmanı yok gibiydi. Dövüşmek onun için bir işti. Ringde acıtacak biçimde, sakatlayacak biçimde, hatta öldüresiye vururdu, ama bunda bir kötülük yoktu. Bu sadece işinin gereğiydi. Seyirciler, dövüşenlerin birbirini devirdiğini görmek için toplanır bunun için para öderlerdi. Kazanan ödülün büyük bölümünü alırdı. Yirmi yıl önce Tom King, Gouger ile karşılaştığında, Gouger'in dört ay önce Newcastle yarışmalarında kırılan çenesinin daha yeni iyileşmiş olduğunu biliyordu. Hep bu çene üzerine çalışmış ve dokuzuncu rauntta yeniden çenesini kırmıştı. Elbette Gouger'a düşmanlık duyduğundan değil, onu devirip ödülün büyük kısmını almanın en güvenilir yolu olduğu için bunu yapmıştı. Gouger da ona karşı düşmanlık duymuyordu. Bu bir oyundu ve ikisi de oyunun kuralını biliyor, ona göre oynuyorlardı.

Tom King pek konuşkan biri değildi, şimdi de somurtmuş, sessizce pencerenin yanında oturmuş ellerine bakıyordu. Ellerinin arkasındaki geniş damarlar şişmiş ve kabarmıştı, eklemleri ezilmiş, hırpalanmış, deforme olmuştu, bu görünümleri ile nasıl kullanıldıklarına tanıklık ediyorlardı. İnsan yaşamının, kan damarlarının yaşamı demek olduğunu hiç duymamıştı, ancak şu şişkin damarların ne anlama geldiğini biliyordu. Kalbi onların içine yüksek basınçla bolca kan pompalıyordu. Artık iş göremez hâlde idiler. Esnekliklerini yitirmişlerdi, bu şişkinlik dayanma güçlerinin yok olması demekti. Artık çok erken yoruluyordu. Hızlı geçen bir yirmi rauntluk maça daha fazla dayanamazdı, çünkü yumruğu indirip gardına dönerken, bir çan sesinden öbürüne uğraşıp didinirken, seri yumruklar atıp, seri yumruklar yerken, ezilip iplere yapışırken, rakibini ezip iplere yapıştırırken, sonunda, yirminci rauntta en sert en seri vuruşlarını yaparken, bütün salon ayaklanıp bağırırken, rakibini yumruk yağmuruna tutup, onun yumruk yağmuruna direnirken, koşarken, vururken, sırılsıklam olurken damarları şişiren kanı, bu kalp pompalamaya devam ediyordu. O zaman şişen damarlar, sonra yeniden söner eski hâline dönerdi, tam olarak değil elbette, başlangıçta pek

fark edilmese de her defasında eskisine göre birazcık kalınlaşmış olurlardı. Damarlarına ve ezilmiş eklemlerine bakıyordu, sonra bir anda bu ellerin gençlikteki görünümü aklına geldi, ilk boğum, Galler Belası denen Benny Jones'ın başında ezilmişti.

Yeniden açlığın etkisini hissetmeye başladı. Kocaman yumruklarını sıkıp ağzından tükürürcesine çıkacak küfrü biraz yumuşatarak yüksek sesle homurdandı: "Kahretsin, ama bir parça biftek yemeden nasıl dövüşeceğim!"

Karısı biraz özür dilercesine, "Hem Burke'den hem Sawley's'den istedim."

"Vermediler değil mi?" diye sordu.

"Koklatmadılar bile. Burke dedi ki…" Kadın duraksadı.

"Söylesene! Ne dedi?"

"Ne düşünüyorsa onu söyledi. Sandel'in bu akşam seni yeneceğini, borcunun da iyice kabardığını."

Tom King homurdandı, ama bir şey söylemedi. Şimdi kafası gençlik yıllarında sahibi olduğu ve hep biftekle beslediği iri Terrier köpeğini düşünmekle meşguldü. Burke ona bin bifteklik kredi açardı o zamanlar. Ama zaman değişmişti. Tom King yaşlanıyordu; ikinci sınıf kulüplerde dövüşen yaşlı bir adamdı, esnafın ona kredi açmasını bekleyemezdi.

Sabah yataktan bir dilim biftek özlemiyle kalkmıştı, özlemi henüz geçmiş değildi. Bu dövüşe yetesi hazırlanamamıştı. Avustralya'da kuraklık vardı o yıl, zor zamanlardı, en basit günlük bir iş bulmak bile zordu. Antrenman yapacak birini bulamamıştı, iyi ve yeterli beslenemiyordu. Bulabildiği kadar inşaat işlerinde çalışıyor, bacak kaslarını formda tutabilmek için sabahın erken saatlerinde çevrede biraz koşu yapıyordu. Antrenman yapacak biri olmadan, evde ekmek bekleyen bir eş ve iki çocuk varken başarı çok zordu. Sandel ile maç yapma işi çıkınca esnaf nezdinde kredisi az da olsa artmıştı. Gayety Kulübü'nün sekreteri ona üç pound avans vermiş, maçı kaybedenin alacağı ödül kadar, fazlasına yanaşmamıştı. Ara sıra eski dostlarından birkaç şilin ödünç alabilmişti, eğer kuraklık yılı olmasa daha fazlasını da verebilirlerdi ama şimdi kendileri de sıkıntıdaydı. Yok, gerçeği saklamanın yararı yoktu, yeterli hazırlık yapamamıştı. Eğer yetesi yiyecek bulabilmiş olsa bunu dert edinmezdi. Ayrıca bir insan kırk yaşındaysa forma girmesi yirmi yaşına göre çok daha zordu.

# KAHVERENGİ KURT

OTLAR çiğ ıslağı olduğu için çizmelerini giymek istemiş ve gecikmişti. Evden çıktığında kocası yeni açmış badem çiçekleri arasında merak içinde onu bekler görünüyordu. Araştırıcı bakışlarla, yüksek otlar üzerinden meyve ağaçlarının çevresine göz gezdirdi.

"Kurt nerede?" diye sordu.

Walt Irvine, doğanın uyanış mucizesi karşısında kendini kaptırdığı şiir ve metafizik ortamdan çabucak çıktı ve gözleriyle çevreyi taradı. "Bir dakika önce buradaydı, son gördüğümde bir tavşanı kovalıyordu," diye cevapladı.

Karmaşık çalılar arasından ilçe yoluna doğru giderlerken kadın,

"Kurt! Kurt! Buraya gel, Kurt!" diye seslendi.

Walt Irvine, küçük parmaklarını dudaklarının arasına sokup tiz bir ıslık sesi çıkardı.

Kadın hemen kulaklarını kapattı ve alay edercesine yüzünü buruşturdu.

"Aman! Böylesine ince akort edersen sonunda ancak sevimsiz sesler çıkarabilirsin. Kulaklarım delindi. Islığın…"

"Mitolojideki Orfe'yi düşün," diye sözünü kesti.

"Ben de tam sokak satıcısı gibi diyordum," diye sözünü bitirdi.

"Şiir, insanın pratik olmasına engel olmaz, en azından benim. Benimkiler dergilerde bile yer bulamayan deha eseri ıvır zıvır değil."

Alaylı konuşmasını biraz daha ileri götürerek devam etti:

"Ben ne klasik bir şarkıcıyım ne de balo bülbülü. Peki, neden? Çünkü ben pratik biriyim. Benimkiler, gerçek değeri ile çiçekler içinde bir kulübeye, hoş bir kır çayırına, bir kızılağaç korusuna, otuz yedi ağaçlı bir meyve bahçesine, uzun bir böğürtlen ve çilek tarhına dönüştürülemeyen sefalet şarkıları değil. Çeyrek mil boyunca çağıldayan derenin sözünü bile etmiyorum…"

"Ah evet, sen her zaman şarkılarını başarılı biçimde bir şeylere dönüştürürsün!" diyerek güldü.

"Öyle olmayan bir şarkımı göster."

"İlçenin en kötü süt ineğine dönüştürdüğün o iki sonat."

"Ama o inek çok güzeldi…" diye başladı.

"Ama süt vermiyordu," diye Madge araya girdi.

"Ama güzeldi, biliyorsun. Değil miydi?"

"İşte şimdi güzelle yararlının ters düştüğü yere geldik," diye cevapladı. "Evet, işte Kurt da çıkageldi."

Çalılarla kaplı bayırda, dalların altından bir çatırtı geldi, sonra on on beş metre kadar yukarıda, bir taş duvarın yanında Kurt'un başı ve omzu göründü. Güçlü pençeleri ile bir taşı yerinden koparıp aşağı bıraktı, kulaklarını dikip dikkatle taşın onların önüne düşmesini seyretti. Sonra bakışları değişti, ağzını açarak onlara gülümsemeye başladı.

Biri, "Seni Kurt, seni!" öteki, "Allah'ın cezası Kurt!" diye bağırdı. Sesleri duyan Kurt, başını görünmez bir elin okşaması altına sokar gibi dik kulaklarını geriye yatırdı.

Geri geri, çalıların arasında sürünerek gidişine baktılar, sonra yolun ilerisinde önlerine çıktı. Birkaç dakika sonra da yamacın pek sarp olmayan yerinde yol üzerinde bir tur attı ve yukarıdan akan çakıl taşları ile yumuşak toprağın birleştiği yerde onlara katıldı. Duygularını belli etmiyordu. Adam kulaklarının etrafını hafifçe kaşıdı. Kadın ise uzun süre okşadı, o ise ellerinden kurtularak gerçek kurtlar gibi süzülerek uzaklaştı.

Görünüşü, postu ve tüylü kuyruğu ile iri bir yaban kurduydu ama rengi ve benekleri kurtluğuna ters düşüyordu. Bunlar, tartışmasız biçimde köpek olduğunu ortaya koyuyordu. Onun renginde bir kurt olamazdı. Kahverengiydi, koyu kahverengi. Sırtının ve omuzlarının bu tatlı kahverengisi, yanlara doğru biraz açılıyor, karın kısmında sarıya çalıyordu, kahverengi ile karışık kirli bir sarıya. Boğazında, pençelerinde ve gözlerinin üzerindeki beneklerde bulunan beyazlık ise kahverenginin etkisiyle kirli beyaz bir görünüm alıyordu, beri yandan gözleri sarı ve kahverengi karışımı bir çift topaz gibiydi.

Adam da kadın da köpeği çok seviyorlardı, belki de bunun sebebi onun sevgisini kazanmak istemeleriydi. Bu da çok kolay bir iş değildi, nereden geldiğini bilmedikleri köpeğin dağdaki bu küçük kulübelerine ayak bastığı günden beri bunun için uğraşıyorlardı. Geldiğinde ayakları şişmişti, açlıktan ölmek üzereydi. Burunlarının dibinde, pencerelerinin önünde bir tavşanı öldürmüş, sonra sürünerek böğürtlen çalılarının altındaki kaynağın yanına gitmiş ve uykuya dalmıştı. Walt Irvine, bu davetsiz misafirin kim olduğunu anlamak için yanına gittiğinde köpek acıyla hırlamıştı, büyük bir kap içinde süt ve ekmek götürdüğünde Madge'e de aynı şekilde davranmıştı.

En asosyal köpek olduğunu kanıtlamak istiyordu. Kendisine yaklaşılmasından rahatsız oluyor, kendine dokunulmasına izin vermiyor, dişleri ve diken diken olan tüyleri ile onları korkutmaya çalışıyordu. Her şeye rağmen orada kaldı, kaynağın yanında uyumaya ve dinlenmeye, onların getirip uzakça bir yere bırakarak çekildikleri yiyecekleri yemeğe devam etti. Berbat dış görünümü, niçin orada oyalandığını belli ediyordu ve birkaç gün kalıp kendini toparladıktan sonra gözden kayboldu.

Eğer tam da o günlerde ülkenin kuzeyinden bir davet gelmemiş olsaydı işin Irvine ve karısını ilgilendiren tarafı sona ermiş olacaktı. Irvine, Kaliforniya-Oregon hattı üzerinde trenle giderken tesadüfen pencereden dışarı baktı ve asosyal misafirinin tren yolunun yanında koştuğunu gördü. Kahverengi kurt görünümü içinde, bu iki yüz millik yolculuk sonunda iyice yorgun, toza toprağa bulanmış hâldeydi.

Irvine kolay etkilenen biriydi, bir şairdi. Bir sonraki istasyonda hemen trenden indi, kasap dükkânından bir parça et satın aldı, serseriyi kasabanın çıkışında ele geçirdi. Dönüş yolculuğu bir yük aracında yapıldı, böylece Kurt ikinci kez dağdaki kulübeye gelmiş oldu. Burada onu bir hafta süreyle bağlı tuttular ve kendilerini sevdirmeye çalıştılar. Fakat çok dikkatli bir sevgi gösterisiydi bu. Başka bir gezegenden gelmiş biriyle sevişir gibi uzaktan bir sevişme idi, onların yumuşak aşk sözlerine köpek hırlayarak cevap veriyordu. Asla havlamıyordu. Onlarla birlikte olduğu süre boyunca hiç havladığını hatırlamıyorlardı.

Onunla anlaşmak bir sorun olmuştu. Irvine sorunları severdi. Bir metal plaka yaptırdı ve üzerine "Walt Irvine'a geri gönderin" ibaresi ile adresini yazdırdı. Bunu bir tasmaya perçinleyip köpeğin boynuna bağladı. Sonra onu çözüp serbest bıraktı, köpek hemen kayboldu. Bir gün sonra Mendocino kasabasından bir telgraf geldi. Yirmi saat içinde kuzeye doğru yüz milden fazla yol almıştı, yakaladıklarında hâlâ koşmakta imiş.

Wells Kargo Ekspresi'yle geri geldi, yeniden üç gün boyunca bağlı tutuldu, dördüncü gün serbest bırakılır bırakılmaz kayboldu. Bu kez Oregon'un güneyinde yakalanmış ve geri gelmişti. Özgür kalır kalmaz hemen kaçıyor ve hep kuzeye doğru gidiyordu. Onu kuzeye doğru çeken bir takıntısı vardı. Yazdığı bir sonattan aldığı bedeli ödeyerek onu Oregon'dan getirttikten sonra eve dönme içgüdüsü diyordu Irvine buna.

# BİR GÜNLÜK KONAKLAMA

*"Gördüğüm en Allah'ın belası izdihamdı. Binlerce köpek takımı buzları kazıyordu. Çıkan toz duman arasında bir şey göremezdiniz. İki beyaz adam ve bir İsveçli o gece donarak ölmüştü, bir düzinesinin de ciğerleri iflas etmişti. Ama oradaki deliğin dibini kendi gözümle görmedim mi? Zemin, hardal rengi altın tozuyla kaplıydı. Ben bu sebeple Yukon'u, maden aranacak yer olarak belirlemiştim. İzdihamın nedeni de buydu. Daha sonra baktığımda içinde hiçbir şey yoktu. Dediğim bu,*
*HİÇBİR ŞEY yoktu.*
*Gene de düşünmeden edemiyorum…"*

*Bücürün Öyküsü*

JOHN Messner, eldivenli ellerinin biriyle koşum sırığına asılarak kızağı patika üzerinde tutmaya çalışıyor, öbür eldivenli eliyle de çenesini ve burnunu kaşıyordu. Çenesini ve burnunu sık sık kaşıyordu. Aslında kaşımaya pek az ara veriyordu, hatta bazen hissizlik arttıkça daha da hızlı kaşıyordu. Kanatları kulaklarına kadar inen kürk başlığının siperi alnını örtüyordu. Yüzünün kalan kısmını ise buzla kaplı kahverengi kaba bir sakal koruyordu.

Peşi sıra ağırca yüklü Yukon kızağı yalpalanarak geliyor, önünde sicimle bağlı beş köpek didinip duruyordu. Köpeklerin kızağı çektiği urgan, Messner'in bacağının yanına sürtüyordu. Köpekler patikadaki bir dönemeçte savrulunca, ayağı ile urgana basıyordu. Pek çok dönemeç vardı ve urgana sık sık basmak zorunda kalıyordu. Bazen urgana takılıyor, çok kez de aşırı yorgunluğun verdiği sakarlıkla fark edemiyor ve kızak ayağının üstünden geçiyordu.

Patikada, kızağın yönlendirilmesi gerekmeyen düz bir bölüme gelince koşum sırığını bırakıyor ve sağ elini sertçe bu direğe vuruyordu. Elindeki kan dolaşımını devam ettirmekte zorlanıyordu. Bir eliyle uğraşırken diğer eliyle çenesini ve burnunu kaşımayı ihmal etmiyordu.

"Yolculuk için kesinlikle çok soğuk," diye söylendi. Uzun süre kendi başına yaşayan insanların yaptığı gibi yüksek sesle konuşuyordu. "Böyle soğuk bir havada ancak aptalın biri yolculuğa çıkar. Eğer eksi 62 $^0$C değilse bu, eksi 61 $^0$C olduğu içindir."

Saatini çekip çıkardı, biraz evirip çevirdikten sonra kalın yünlü ceketinin göğüs cebine geri koydu. Bir süre gökleri yokladıktan sonra gözleri, güneydeki beyaz ufuk çizgisine kaydı.

"Saat on iki," diye mırıldandı, "hava açık ama güneş yok."

On dakika kadar sessizce, ağır ağır ilerledi, sonra konuşmasına hiç ara vermemiş gibi ekledi:

"Yerlerde de hiçbir örtü yok, yolculuk içinse çok soğuk."

Ansızın "Oha!" diye köpeklere bağırdı ve durdu. Sağ eli konusunda paniğe kapılmış gibiydi, çılgınca koşum direğine vurmaya başladı. "Sizi -zavallı- şeytanlar!" diye dinlenmek için hemen yere yatmış olan köpeklere söylendi. Hissizleşmiş elini şiddetle vurduğu için düzensiz bir şekilde söylemişti bu sözü. "Şimdi iki ayaklı başka bir hayvan çıkagelir, koşumlarınızı koparır, doğal eğilimlerinize gem vurur ve sizi köle canavarlar hâline getirirse ne yaparsınız?"

Burnunu nazikçe değil, içine kan gitsin diye vahşice kaşıdı, sonra köpekleri iş başına çağırdı. Donmuş büyük nehrin üzerinde gidiyordu. Nehir, arkasında eğriler çizerek millerce uzanıyor, karla kaplı, sessiz ve gösterişli dağ karmaşası içinde kayboluyordu. Ön tarafta ise kucağında taşıdığı malzemeleri adalara götürmek için birçok kanala ayrılıyordu. Adalar sessiz ve beyazdı. Ne hayvanlar ne de vızıldayan böcekler sessizliği bozuyordu. Bu soğuk havada uçan bir kuş bile yoktu. Ne insan sesi ne de insan elinin değdiğini gösteren bir belirti vardı. Dünya uyuyordu, ölüm sessizliği içinde uyuyordu.

John Messner, bütün bunlar karşısında tamamen ilgisiz gibiydi. Soğuk ruhunu uyuşturmuştu. Başını öne eğmiş ağır ağır ilerliyor, uzayan yolda farkına varmadan mekanik olarak burnunu ve çenesini kaşıyor, ipleri tutan elini koşum sırığına vurup duruyordu.

Ama köpekler dikkatliydi, aniden durdular, başlarını geriye çevirip hırsla ve soran gözlerle efendilerine baktılar. Göz kapakları buzdan beyazlaşmıştı, burunları da öyle. Üzerlerindeki buzlu kırağı ile yorgunluktan eli ayağı tutmaz ihtiyarlara dönmüşlerdi.

Adam tam onları zorlayacaktı ki bir gayretle cana geldi, kendini kontrol etti, şöyle bir etrafa baktı. Köpekler nehrin üzerindeki bir deliğin yanında durmuşlardı. Bir çatlak değil de insan eliyle açılmış buz üzerinde üç buçuk ayak genişliğinde, balta darbeleriyle uğraşılarak açılmış bir delikti. Üzerindeki yeni buz tabakasının kalınlığı bir süredir kullanılmadığını gösteriyordu. Messner şöyle bir göz gezdirdi, köpekler şimdiden yolu işaret ediyorlardı. Beyazlaşmış burunları, ana nehirdeki patikadan ayrılıp adanın yukarılarına yönelen belli belirsiz bir kar izine dönüktü.

"Peki, yorgun ayaklı canavarlar," dedi. "Araştıracağım. Benden daha fazla meraklı olmayın."

Bayıra tırmandı ve gözden kayboldu. Köpekler yere yatmadılar,

ayaküstü onun dönmesini beklediler. Geri döndü, kızağın önündeki çekme ipini aldı, omuzlarına geçirdi. Sonra köpekleri sağa yönlendirdi ve bayırda onları koşmaya bıraktı. Zor bir çekişti ama kar üzerine çömeldikleri için yorgunlukları azalmıştı. Kalan son güçleri ile yokuş yukarı tırmanmaya uğraşırken istekle ve sevinçle sızlanıyorlardı. Biri kayar veya sendelerse arkasındaki onu ısırıyordu. Adam, onları gâh cesaretlendirmek gâh korkutmak için bağırıyor ve bütün gücünü omzundaki çekme ipine veriyordu.

Bir koşu bayırı aşıp sola döndüler ve kütükten yapılma küçük bir kulübeye geldiler. On ayağa sekiz ayak boyutunda tek gözlü boş bir kulübeydi. Messner, hayvanların koşumlarını çözdü, kızağı boşalttı ve kendi malzemelerini aldı. Şans eseri, önceki konuk yakacak odun bırakmıştı. Messner kendi küçük sobasını kurdu ve yaktı. Köpeklere vermek için güneşte kurutulmuş beş parça somon balığı dilimini fırına koydu. Su kuyusundan kahve kabına ve pişirme kovasına su doldurdu.

Suyun kaynamasını beklerken yüzünü sobanın üstüne doğru eğdi. Ağzından çıkan buhar sakalında toplanmış ve buz kitlesi oluşturmuştu, bunu eritmeye çalışıyordu. Buzlar eriyip sobanın üstüne düştükçe cızırdıyor, buhar olup etrafa dağılıyordu. O da bu işleme yardımcı oluyor, parmakları ile sakalından tıkırtı ile yere düşen küçük buz parçaları koparıyordu.

Köpeklerin çıkardığı vahşi feryat, ona yaptığı işi bıraktırmadı. Yabancı köpeklerin çıkardığı kurt sesine benzer bir hırlama ve cıyaklama ile birlikte bazı sesler işitti. Sonra kapıya vuruldu.

Messner, o sırada üst dudağına yapışmış bir buz parçasını emmekte olduğu için boğuk bir sesle, "Buyurun," diye seslendi.

Kapı açıldı, çıkardığı buhar bulutunun içinden bakınca bir adam ve bir kadının eşikte durakladığını gördü.

"Buyurun, girin," dedi buyurucu bir şekilde, "kapıyı da kapatın."

Buharın içinden şöyle bir baktı, gelenlerin kişisel görünümlerini pek az fark edebildi. Kadının burnu ve çenesi bantlanmıştı, başındaki sargılar dolayısıyla sadece bir çift siyah göz görünüyordu. Adam da koyu renk gözlü, ağzını gizleyecek kadar buz tutmuş bıyıkları dışında yüzü tıraşlıydı.

"Buralarda başka bir kulübe var mı diye bakınıyorduk," dedi, bir yandan da kulübenin çıplaklığını inceliyordu. "Bu kulübenin boş